

Att vara ungdomspastor/ungdomspräst

Av Tomas Nygren

1) Vad är en ungdomspastor/präst?

En pastor/präst för ungdomar, dvs en person som har till uppgift att:

- förkunna
- själavårda
- inspirera till evangelisation
- stimulera missionsintresse
- medverka till fortbildning och fördjupning
- delta i planläggning och ansvara för genomförande av arbete

Allt detta med huvudsaklig inriktning på ungdomar.

2) Vad innebär det i praktiken?

- oftast att man inte har något övergripande ansvar för hela arbetet i föreningen/församlingen. Detta ger större utrymme att spela på än om man är "vanlig" pastor/präst.
- oftast ingår man i ett arbetslag (här är det viktigt att se kollegorna som medarbetare, inte som konkurrenter!).
- i praktiken behöver man i de flesta tjänster ägna uppåt 50 % av tiden åt administration, sammanträden, att kontakta människor etc. Detta är inte att förakta, eftersom det i sin tur leder till inflytande, överblick och strategiska kontakter.
- den andra halvan av tjänsten kan man för det mesta ägna åt förberedelse och genomförande av predikan, bibelstudier och möten, samt åt själavård och läger.
- de flesta ungdomspastorstjänster innehåller mycket kvällsarbete, framför allt på helger (*sen kvällar!*). Å andra sidan är man inte alltid i tjänst på söndagar. Till detta kommer läger: nyår, sportlov, påsk, helgläger, konfirmandläger etc. Det kan bli mellan 20 och 50 övernattningar borta per år, så familjen ser dig inte varje dag. (Glöm inte att göra avdrag för detta i deklARATIONEN!) Å andra sidan kan det vara lättare att få vara ledig någon storhelg (exempelvis jul) än i vanlig pastors/prästtjänst.
- ibland konfliktposition mellan tradition (ofta företrädd av äldre, föreningen eller församlingen) och nya former (ofta företrädd av ungdomar, ungdomsgrupp, tonårsgrupp). Samtidigt lite friare än en vanlig pastors/prästtjänst: "Det är ju ungdomspastorn" (om något okonventionellt händer).

3) Exempel på hur en ganska normal arbetsvecka kan se ut

Må ledig dag

Ti 09-11 kollegium
 11-12 exp
 13-18 ledig hemma
 18-19 träff med ledare
 19-22 sammanträde

- On 09-11 exp
11-12 förberedelse
13-17 förberedelse
- To 09-11 ekumeniskt sammanträde
11-12 adm
13-16 förberedelse
16-17 samtal
18-19 telefonpassning hemma
- Fr 09-12 praktiska förberedelser för helgen (tonårsgrupp, ungdomsgudstjänst)
13-18 ledig hemma
18-24 tonårsgrupp
- Lö 14-16 finslipning av predikan
18-23 ungdomsgudstjänst
- Sö 16-17 förberedelse av bibelstudium (för grupp med äldre tonåringar)
18-21 bibelstudium (grupp med äldre tonåringar)

Till detta kommer ca 2 timmar telefon till hemmet eller att folk hugger tag i en för att kolla saker, etc.

Summa: ca 40 tim, men det varierar från vecka till vecka. Övertid kompenseras under lugna veckor, då extra lediga dagar kan tas ut.

Det kan vara vettigt att tänka dagen i tre delar: förmiddag, eftermiddag och kväll, och att försöka se till att man bara jobbar två av dagens delar de dagar man arbetar. Ett tips är också att ibland skriva ned i detalj hur mycket man jobbar och med vad, dels för att själv få överblick, dels för att kunna visa – och få respons från – sin styrelse.

4) Strategi för ungdomsarbete

Allmänt:

- Var målmedveten!
 - analysera (tänk och be)
 - sätt upp mål (tänk och be)
 - staka ut vägar (tänk och be)
 - förmedla visionen till andra (föreningen, ledarna, gruppen, de som är betjänta av att dela den). Var så konkret som möjligt. Det är viktigt att hela ledargruppen är med på visionen. Det bästa är om man kan gå hela vägen tillsammans från början. (Det ska mycket till innan andra är beredda att köpa ett koncept fullt ut – och om de gör det är de sällan beredda att ”betala priset” för något de själva inte har fött fram.)
- Var flexibel! Det som fungerar ett år kanske måste ändras totalt till ett annat. En idé som inte fungerar ett år kan fungera nästa! Enhetslösningarnas tid är förbi.
- Var beredd både på uppskattning och ”svek”. Ta det med fattning. Det är inte ”stabila” vuxna du har att göra med.
- Ha en medveten strategi gentemot föreningen/församlingen som helhet (exempel: Hur mycket ska vara specialinriktat på ungdom? Hur mycket ska vi hjälpa och uppmuntra dem att bli aktiva medlemmar i vår kyrka/förening? Hur mycket ska ungdomarna få påverka de gemensamma gudstjänsterna?). Risker finns annars att ungdomsarbetet blir en ”blindtarm”.
- Försök påverka tonåringarna att ha med bibelskola i sin framtidsplanering.

Detta är speciellt viktigt för dem som inte kommer från kristna hem! För att befästa tron och trons följderna i deras tänkande kan en bibelskola ofta bli av avgörande betydelse.

I relation till ledarna:

Kollektiva ledarförfrågningar fungerar aldrig – snarare tenderar de att väcka dåligt samvete ... Prata därför med tänkbara ledare en och en.

- Ställ lagom krav, typ:
 - Är du beredd att satsa?
 - Är du beredd att försöka vara en positiv förebild?
 - Är du beredd att försöka älska?

(Den person som inte är beredd att svara ja på denna typ av frågor gör antagligen mer skada än nytta som ledare.)

- Försök ha ledare som drar åt samma håll. Det är till och med bättre att ha ”svaga ledare” som är överens än ”starka ledare” som drar i olika riktningar (om det skulle vara valet). Ett gäng ledare som drar åt samma håll kan förflytta hela gruppen i rätt riktning.
- Samtala er samman till en gemensam strategi. Det är inte bara viktigt att ha samma mål utan också att ha en någorlunda gemensam väg dit. Några exempel ur det som bestämdes i en ledargruppen för ett tonårsarbete:
 - *ansvarsfördelning*, så bred som möjligt. Det medför att alla ledare ska ha andakt, att alla som kan tänka sig detta ska ha bibelstudium, att alla ska hjälpa till med det praktiska etc. Detta kommunicerar att trons innersida och yttersida är något som gäller alla, vilket är viktigare att få fram än t ex det absolut bästa möjliga bibelstudiet varje gång. (Detta utesluter givetvis inte att jag som ungdomspastor/präst har ett huvudansvar för andakter och undervisning.)
 - *närvaro*, att bara vara, är den viktigaste ledaruppgiften. De gånger man inte är huvudansvarig för programmet kan därför vara de viktigaste. Då kan man nämligen enklare flyta in i gruppen och fungera som positiv vuxenkamrat.
 - *gudstjänsterna* är prioriterade. Det är viktigt att tonåringarna möter sina ledare även på de ordinarie gudstjänsterna, inte minst för att slussningen in i gudstjänstlivet ska fungera så smärtfritt som möjligt.
 - *”deltagarfördelning”*, dvs man har ett speciellt ansvar för vissa tonåringar genom förbön, fråga hur de mår etc. Inofficiell uppdelning av alla deltagare mellan ledarna.
- Satsa på ledarsamlingar. Det är viktigt att ledarna trivs ihop. Sådant präglar grupperna mer än man tror. Ät t ex mat tillsammans i samband med ledarsamlingarna.
- Försök rekrytera ledare “underifrån”. De äldre ungdomarna ska slussas in i ansvarsuppgifter. Det är faktiskt ett av de bästa sätten att hjälpa dem att behålla sin tro!
- Försök rekrytera ledare som kompletterar varandra. (Hålligångare, mysare, sådana som skapar god “andlig” stämning etc.)
- Om du har problem med en ledare bör du finna en ”ärofylld reträttväg” för honom/henne. Börja med att fråga om han/hon trivs i sin uppgift. Om så ej är fallet: ta reda på hans/hennes huvudgåvor och hänvisa till en annan del av församlingsarbetet.

I relation till ungdomarna:

- Kom ihåg de fyra viktigaste elementen för att forma deras tro:
 - gemenskap/relationer
 - upplevelser
 - uppgifter/utmaningar
 - undervisning

Försök att låta dessa saker finnas som ”undertoner” i mötet med dem.

- Ta tid tillsammans med dem. Var med så mycket du kan. Du får kontakter (räkna dock inte med några ”själavårdskontakter” förrän du hunnit få förtroende), relevanta frågeställningar, insikt i tonåringars associationsvärld, brukbara liknelser och bilder (för förkunelse, andakter och bibelstudier). Detta sker både på ett medvetet och ett omedvetet plan. Dessutom får du mer intresserade lyssnare, eftersom du talar utifrån en relation. (I frågan om hur en predikan ska vara är det åtminstone i kontakten med tonårsvärlden viktigare att fråga sig: ”Hur skapar jag relationer?” än ”Hur blir jag en bra talare?”). Av ovanstående skäl bör du åtminstone vissa gånger vara bland de sista som går.
- Försök att få göra lektionsbesök i deras klasser. De växer ”dina” ungdomar, och du ser deras miljö.

I relation till gruppen:

- Satsa på att bygga upp gemenskap. Gemenskapen är en avgörande faktor innan tron har hunnit mogna. Satsa därför mycket på läger, gärna med självhushåll så att de tvingas att arbeta tillsammans!
 - vakor (övernatta i kyrkan/bönhuset).
 - gemensamma satsningar.
- Satsa speciellt på ledargestalterna. De är ofta nycklar till gruppen. Men glöm för den skull inte ”mesarna”.
- Kvalitet före kvantitet. Detta innebär att behovet av fördjupning och växt hos dem som är ”seriösa” inte får svikas. De kommer att utgöra framtidens stöttepelare. (Idealet är förstås att man kan göra en dubbel satsning: *både* kvalitet och kvantitet.)
- När ungdomarna själva vill något är det bättre att hjälpa dem att agera, än att själv göra det åt dem. På så sätt växer de och känner mer för resultatet. Var tolerant och stöd även sådant som du inte riktigt tror på (såvida det inte är direkt skadligt).

I relation till föräldrarna:

- Var öppen för kontakter. Föräldrar är inte farliga.
- Var neutral så långt det går: ”Baktala” inte föräldrar inför tonåringar eller tvärtom.
- Förråd inte förtroenden (även om de formellt skulle falla utanför tystnadsplikten).
- Om du utsätts för kritik: Försök undvika att genast hamna i försvarsposition. Många gånger visar det sig att det mest av allt handlar om föräldrarnas egen oro för sina barn. Det är bättre att dela oron än att tydligt markera att det är en orättvis beskyllning (om det nu är det, den kan ju vara rättvis också!).

I relation till dig själv:

- Var inte rädd för tonåringar, även om de går i klunga!
- Var dig själv! Spela inte tonåring, om du inte råkar vara sådan.
- Lev i bibelläsning, bön och tonårskultur. Det ger kontaktyta för budskapet.
- Var beredd att tappa masken, be om ursäkt etc. Osårbara ledare bygger hårda grupper.
- Var beredd på att det kan uppstå en ”beundrarsvans”. Nyttja ”svanseffekten” för att binda till Kristus. Du kan få vara länken!
- Byt inte jobb för ofta. Satsa flera år, inte bara två eller tre. Se det inte som en genomgångstjänst. Verka där du är! Det är först efter tre, fyra år som du ser vad ditt arbetssätt leder till.

När det handlar om förkunnelsen/undervisningen:

I pedagogik talar man ibland om tre nivåer i inläringen:

- I höra
- II se
- III göra

Ju fler nivåer man når in till vid inläring, desto fastare och djupare blir den. När vi ska förmedla Guds ord till dagen ungdom kan det därför vara viktigt att ta hänsyn till detta. Om vi tar det nivå för nivå:

I. När din form är ren ”verbal” förkunnelse;

- 1) Var konkret! Ställ raka frågor till ditt ämne. Ge raka svar.
- 2) Använd bilder och händelser för att förklara. Vi lever i en bildkultur. (Detta är ett sätt att verbalt ge nivå II).
- 3) Utmana konkret, till något som åhörarna kan göra. (Ett sätt att verbalt ge nivå III).

II. Använd Powerpoint, blädderblock,, saker, kroppsrörelse, drama. Sådant hjälper minnet!

III. Förmedla upplevelser. Skapa former för deltagarna att aktivt kunna delta och vara med: lovsång, ”verkstadsgudstjänst”, ljusständning, nattvard, bränning av ”bekännelseappar”, bekännelsehandlingar som dopbekräftelse, ”bekräfta tron” – förbön, bönestunder där de ber för varandra, kreativa bönestunder etc.

Lita på Ordet: Våga lova att Gud är närvarande! Våga lova att Gud ska göra något!

Var försiktig med att använda de stora världsfrågorna (krig, miljöförstöring etc) som kontaktpunkt i evangelisation bland tonåringarna. Det finns nämligen en risk att detta enbart blir en kontakt som förmedlar lagen. ”Vi i kyrkan tycker också att det är dumt med krig. Vi borde vara snälla mot varandra.” Det är bättre att gå på mera närliggande existentiella anknytningspunkter: döden, mitt livs innehåll (här kan de stora världsfrågorna komma in på ett närmare sätt) och i detta peka på att Gud bryr sig om mig och att han hjälper. Dessutom visar undersökningar om hur vi svarar på frågor om vårt engagemang att vi svarar mer som vi borde svara än som vi innerst inne tycker.

Att vara ungdomspastor/präst är en fantastisk uppgift! Fantastiskt jobbigt men framförallt fantastiskt välsignande!

Ursprungligen ett lektionsutkast av Tomas Nygren, lärare på Johannelunds teologiska högskola och tidigare ungdomspastor i Lötenkyrkan.

Bearbetat för Salts resurspärm av Olof Edsinger.